

Matematicko-fyzikálny časopis

Zprávy

Matematicko-fyzikálny časopis, Vol. 3 (1953), No. 3-4, 89--91

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/126566>

Terms of use:

© Mathematical Institute of the Slovak Academy of Sciences, 1953

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Z P R Á V Y

Zpráva o začatí činnosti Komisie SAV pre matematiku a fyziku

Dňa 2. októbra 1953 konala sa v budove Slovenskej akadémie vied v Bratislave prvá schôdzka Komisie SAV pre matematiku a fyziku za účasti pozvaných hostí. Schôdzku otvoril a viedol predseda komisie akademik SAV Št. S c h w a r z. Na schôdzke prediskutovali personálne slozenie komisie a jej pracovný program na zvyšok r. 1953 a na r. 1954. Prijali toto slozenie komisie. Za matematiku: prof. Dr. O. B o r ú v k a, akademik ČSAV E. Č e c h, prof. Dr. G. Č e n ě k, A. D u b e c, akademik SAV J. H r o n e c, prof. Dr. F. J u r g a, doc. Dr. A. K o t z i g, Dr. L. M i š í k, prof. Dr. V. S v i t e k, akademik SAV Št. S c h w a r z; za fyziku: Dr. J. D u b i n s k ý, Dr. J. G a r a j, Dr. V. H a j k o, akademik SAV D. I l k o v i ě, prof. Dr. V. P e t r ž í l k a, prof. Dr. J. V a n o v i ě, Dr. I. Ú l e h l a. Za tajomníkov zvolili pre matematiku L. M i š í k a, pre fyziku J. G a r a j a.

Konštatovali, že cieľom komisie je stať sa riadiacim orgánom pre všetky otázky matematiky a fyziky na Slovensku, najmä hľadať a uskutočňovať nové spôsoby práce, ktorými by sa zlepšili pracovné výsledky v týchto vedných odboroch na Slovensku. V ďalšom určili niektoré zásadné smernice činnosti komisie.

Komisia za daných podmienok považuje za svoju prvoradú povinnosť starať sa o výchovu a rast vedeckých a vysokokvalifikovaných vyučovateľských kádrov Boly zriadené tieto semináre:

1. Teória diferenciálnych rovníc (vedúci J. H r o n e c),
2. Moderná algebra (vedúci Št. S c h w a r z),
3. Teória miery a integrálu (vedúci L. M i š í k),
4. Teória poľa (vedúci D. I l k o v i ě).

Semináre budú prístupné všetkým záujemcom. Pracovnou formou týchto seminárov budú pravidelné týždenné alebo štrnásťdenné schôdzky s preberaním zvolenej látky, a to skôr vo forme pracovných debát ako vo forme vyhranených prednášok. Vedúci jednotlivých seminárov majú podľa usnesenia rozšírenej komisie pre matematiku a fyziku svať pracovnú schôdzku do dvoch týždňov.

Na schôdzke komisie okrem toho konštatovali, že v minulosti sa nepestovala, alebo len veľmi nedostatočne, spolupráca matematikov a fyzikov. Aby sa v tomto smere situácia zlepšila, dohodli sa, že niektorí matematici sa budú zúčastňovať seminára z teórie poľa.

Komisiu v budúcnosti čakajú tieto ďalšie úlohy:

1. Prehľbovať styky slovenských matematikov a fyzikov s českými matematikmi a fyzikmi. Tento styk bude jednak vo forme pracovných návštev slovenských vedeckých pracovníkov na pracoviskách ČSAV a jednak vo forme prednášok českých vedeckých pracovníkov na Slovensku, prípadne naopak.

2. Vybudovať v r. 1954 pracovisko a medzinárodné stredisko pre štúdium kozmického žiarenia na Lomnickom štíte.

3. Organizovať v spolupráci s ČSAV v r. 1954 štvrtý sjazd československých matematikov v Domove vedeckých pracovníkov v Smoleniciach.

4. Uvažovať o otvorení matematického a fyzikálneho ústavu pri SAV v rokoch 1956/1957.

Splnenie každej z naznačených úloh iste podstatne príspeje na zvýšenie vedeckej činnosti našich matematikov a fyzikov. Treba poznamenať, že v dnešnej dobe existujú všetky predpoklady, aby tieto úlohy boli skutočne úspešne splnené.

Program činnosti komisie nezabúda ani na pomoc mimobratislavským slovenským pracoviskám z odboru matematiky a fyziky. V tomto ohľade treba predovšetkým zistiť predpoklady pre vytvorenie študijných krúžkov vo Zvolene, Košiciach a Prešove, pomôcť ich vytvoriť a spolupracovať s nimi.

Osobitnou kapitolou činnosti komisie pre matematiku a fyziku je sledovanie situácie vo vyučovaní matematiky a fyziky na stredných školách na Slovensku. Ako je známe, vyučovanie matematiky a fyziky na našich školách trpí veľkými nedostatkami. Tieto spočívajú jednak v kádrovom obsadení a jednak v metóde vyučovania. Vzhľadom na túto skutočnosť komisia touto situáciou sa zaoberala a vytvorila subkomisiu, ktorej úlohou bude pomáhať PŠ v otázkach týkajúcich sa vyučovania matematiky a fyziky na Slovensku. Za vedúceho subkomisie bol zvolený M. K o l i b i a r a za členov: A. D u b e c, J. F i s c h e r, M. H a r a n t, J. C h r a p a n, J. K r m e š s k ý a V. R e p á š (zástupca PŠ).

Do kompetencie tejto subkomisie patrí aj sledovanie matematickej olympiády na Slovensku. Boli urobené príslušné organizačné kroky.

Ústredným orgánom komisie pre matematiku a fyziku je Matematicko-fyzikálny časopis Slovenskej akadémie vied. Obsahová náplň časopisu sa od terajšieho ročníka čiastočne mení, a to tak, že v ňom budú uverejňované okrem pôvodných vedeckých prác tiež súborné referáty, zprávy, materiál týkajúci sa histórie matematiky a fyziky na Slovensku a pod.

Slovenskí matematici a fyzici zorganizovaní v práve vytvorenej komisii SAV vykrôčia tak do budúcnosti smelšie a istejšie.

VIII. sjazd poľských matematikov

V dňoch 6.—12. septembra 1953 konal sa VIII. sjazd poľských matematikov vo Varšave. Na sjazde sa zúčastnilo asi 130 poľských účastníkov a 42 zahraničných matematikov zo 14 štátov. Medzi nimi bola aj štvorčlenná sovietska delegácia (P. S. A l e x a n d r o v, A. N. K o l m o g o r o v, S. N. M e r g e l j a n, O. O l e j n i k o v á) a 7členná československá delegácia (Vl. K o ř í n e k, Št. S c h w a r z, O. B o r ú v k a, L. R i e g e r, J. M a ř í k, I. B a b u š k a, J. K u r z w e i l). Sjazd bol tematický. Odznelo 5 hlavných prednášok a okolo nich sa sústredilo jadro diskusie. Hlavné prednášky predniesli:

A. M o s t o w s k i: Súčasný stav bádania o základoch matematiky.

T. W a ż e w s k i: Vplyv nových matematických metód na vývin disciplín klasickej matematiky.

H. S t e i n h a u s: Počet pravdepodobnosti ako nástroj výskumu v oblasti prírodných vied a výroby.

L. I n f e l d: Nové matematické problémy vzniknuté súčasným vývinom fyzikálnych vied.

S. T u r s k i: Matematické metódy súčasnej techniky.

Tieto hlavné prednášky boli dlho starostlivo pripravované, a to vždy celým kolektívom vedeckých pracovníkov. Boli vopred rozmnožené a rozdané účastníkom sjazdu. Maly približne rozsah 30—35 strojom písaných strán. Táto starostlivá

priprava sa prejavila vo vysokej úrovni prednášok a diskusií, do ktorej zasahovalo toľko účastníkov, že vyhradený čas obyčajne ani nestačil.

Okrem plenárnych zasadnutí boli zasadnutia sekcií, v ktorých odznelo spolu 84 kratších (20—30minútových) referátov. Spolu bolo 7 sekcií, a to: sekcia základov matematiky, sekcia nových metód v analýze, sekcia počtu pravdepodobnosti, sekcia numerických metód, sekcia aplikácií matematiky, sekcia analýzy a sekcia algebry. Z československých účastníkov mal referát v sekciách každý.

Témy hlavných prednášok, ako aj sekcií jednoznačne ukazujú snahu poľských matematikov obrátiť pozornosť na také partie matematiky, ktoré v minulosti boli v Poľsku menej pestované. Priebeh sjazdu dokázal, že sa im to v krátkom čase skutočne podarilo.

Na záver sjazdu prof. K. K u r a t o w s k i mal prednášku na tému: Súčasný stav a úlohy organizácie matematiky v Ludovej republike poľskej. Je známe, že poľská matematická veda za II. svetovej vojny stratila viac ako polovicu najschopnejších vedeckých pracovníkov. Dnes je však situácia taká, že sa tieto straty (pokiaľ je také niečo vôbec možné) za 8 rokov podarilo do značnej miery nahradiť. Poľská matematika sa teší úprimnej vážnosti celého poľského ľudu. Ohromný vzrast školstva a podpora vedy vôbec má aj pre poľskú matematiku rozhodujúci význam. Počet matematických katedrií číni dnes 44. Veľký počet vedeckých pracovníkov pracuje v Matematickom ústave Poľskej akadémie vied. Poľskí matematici vydávajú 6 veľkých matematických časopisov. V r. 1953 napísali napr. okolo 110 vedeckých prác. Od oslobodenia vyšlo v Poľsku 55 matematických kníh.

Zahraníční účastníci mali možnosť obdivovať vysokú vedecko-pracovnú morálku a vedecký zápal mladej poľskej matematickej generácie.

Sjazd bol aj po stránke spoločenskej výborne organizovaný. Zahraníční účastníci sa mohli na vlastné oči presvedčiť o ohromnom budovateľskom úsilí poľského ľudu, ktoré sa prejavuje predovšetkým v neuveriteľnej znovuvýstavbe Varšavy, vo veľkých socialistických stavbách, ako je Nowa Huta a inde. Na vzácnu pozornosť so strany Poľskej akadémie vied budú zahraniční hostia dlho s vďačnosťou spomínať.